

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 6/1997 vp

Hallituksen esitys laiksi työeläkevakuutusyhtiöistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunta on 6 päivänä helmikuuta 1997 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmisteltavasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 255/1996 vp laiksi työeläkevakuutusyhtiöistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina ylijohtaja Tarmo Pukkila, apulaisosastopäällikkö Jorma Heikkilä, vakuutusylitarkastaja Hillevi Mannonen ja ylitarkastaja Pia Jokinen sosiaali- ja terveysministeriöstä, neuvotteleva virkamies Timo Kaisanlahti kauppa- ja teollisuusministeriöstä, lainsäädäntösihteeri Manne Airaksinen oikeusministeriöstä, selvitysmies Matti Louekoski, johtaja Rauni Hagman Kilpailuvirastosta, johtaja Lasse Laatonen Teollisuuden- ja Työnantajain Keskusliitosta, johtaja Pekka Merenheimo Palvelutyönantajista, osastopäällikkö Pertti Parmanne Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä SAK:sta, sosiaalisih-teeri Veikko Simpanen Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:sta, lakimies Markku Kojo Akavasta, toimitusjohtaja Pentti Kostamo Työeläkelaitosten Liitosta, toimitusjohtaja Matti Uimonen Eläketurvakeskuksesta, toimitusjohtaja Arto Ojala Vakuutusyhtiöiden Keskusliitosta, toimitusjohtaja Kari Puro Eläkevakuutusosakeyhtiö Ilmarisesta, aktuaarijohtaja Lasse Heiniö Vakuutusosakeyhtiö Eläke-Sammosta, toimitusjohtaja Paavo Pitkänen keskinäinen vakuutusyhtiö Eläke-Varmasta, pääjohtaja Asmo Kalpala Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiolasta, toimitusjohtaja Folke Lindström Eläkevakuutusosakeyhtiö Verdandista, toimitusjohtaja Johan Dahlman ja lakimies Olli Kytö Försäkringsbolaget Pensions-Alandiasta, johtaja Kimmo Kempainen Suomen Yrittäjistä, toiminnanjohtaja Pentti Laakkonen Eläkejärjestöjen neuvotelukunnasta ja filosofian maisteri Risto Kausto.

Hallituksen esitys

Työeläkevakuutusyhtiöiden merkitys Suomen talouselämässä on huomattava. Eläkevakuutusyhtiöiden tehtävä lakisääteisen sosiaaliturvan hoitamisessa on vaativa ja tehtävän hoitaminen edellyttää erityistä huolellisuutta.

Hallituksen esityksellä ehdotetaan toteutettavaksi ne lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavien vakuutusyhtiöiden hallinnon ja sijoitustoiminnan järjestämistä koskevat selvitysmies Matti Louekosken muistioon perustuvat ehdotukset, joita ei ole vielä toteutettu vuoden vaihteessa voimaan tulleilla laeilla (1292—1299/1996).

Lakiehdotukseen on koottu myös vakuutusyhtiölaista ja työntekijäin eläkelaista niihin sisältyvät työeläkevakuutusyhtiöitä koskevat yhtiöoikeudelliset erityissäännökset.

Ehdotetuilla säännöksillä pyritään lisäämään lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavien vakuutusyhtiöiden toiminnan, erityisesti sijoitustoiminnan, itsenäisyyttä samaan yhtiöryhmään kuuluviin vakuutusyhtiöihin, omistajiin, muihin lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittaviin vakuutusyhtiöihin ja pankkeihin nähden.

Esityksen mukaan työeläkevakuutusyhtiö saa vain sosiaali- ja terveysministeriön luvalla omistaa toisen työeläkevakuutusyhtiön osakkeita tai yli kymmenen prosattia osakkeista tai kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä julkisen valvonnan alaisessa luotto- tai rahoituslaitoksessa. Kaikista työeläkevakuutusyhtiön osakkeiden tai takuuosuuksien hankinnoista ja luovutuksista on esityksen mukaan etukäteen ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

Työeläkevakuutusyhtiön johdolle asetetaan esityksessä erityisiä pätevyysvaatimuksia. Halli-

tuksen jäsenten ja toimitusjohtajan kelpoisuusvaatimuksia ehdotetaan muutettaviksi siten, että hallituksen jäsenen olisi oltava hyvämaineinen ja hänellä olisi oltava riittävä työeläkevakuutus toiminnan tuntemus. Työeläkeyhtiön hallitukselta edellytetään myös riittävää sijoitustoiminnan asiantuntemusta. Toimitusjohtajalta vaadittaisiin edellä mainittujen kelpoisuusvaatimusten lisäksi riittävää liikkeenjohdon ja sijoitustoiminnan tuntemusta.

Keskeisille työnantajia ja palkansaajia edustaville keskusjärjestöille ehdotetaan annettavaksi oikeus vaatia yhden yhteisen tilintarkastajan asettamista.

Sijoitustoiminnasta ehdotetaan annettavaksi useita säännöksiä, joiden tarkoituksena on turvata työeläkevakuutusyhtiön sijoituspäätösten itsenäisyys. Tässä päätöksenteossa tulisi ottaa huomioon yksinomaan yhtiön oma etu. Työeläkevakuutusyhtiön varainhallinta ja maksuliikenteen hoitaminen olisi eriytettävä samaan konserniin kuuluvan yhtiön tai muun yhteisön tai säätiön varainhallinnasta. Työeläkevakuutusyhtiön johto saa luovuttaa päätösvaltaansa vain työeläkevakuutusyhtiön palveluksessa oleville ulkopuolisista tahoista riippumattomille henkilöille. Myös yhtiön puolesta sijoituspäätöksiä valmistavien henkilöiden on oltava riippumattomia muista tahoista.

Esitykseen sisältyvällä tytär- tai osakkuusyhtiömuodossa olevan työeläkevakuutusyhtiön tilinpäätöstietoja koskevalla erillisyyksivaatimuksella halutaan korostaa työeläkeyhtiön tilinpäätöstietojen erottamisen tärkeyttä toisen vakuutusyhtiön tai muun yhteisön konsernitiilinpäätöksestä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Yleisperustelut

Pyrkimys taata työeläkevakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan itsenäisyys on perusteltu. Suomessa yksityiset työeläkevakuutusyhtiöt hoitavat merkittävän osan lakisääteisestä sosiaaliturvasta. Työeläkevarojen hallinnan turvaaminen ja eläkevarojen turvallinen sijoittaminen siten, että varoille saadaan mahdollisimman hyvä, vakaa ja pitkäaikainen tuotto, on eläkkeenmaksajien ja kansantalouden yhteisen edun mukaista. Työelä-

kevarojen sijoitustoiminnalla vaikutetaan myös elinkeinoelämään ja maamme työllisyystilanteeseen. Työeläkevakuutusyhtiöiden sijoitustoiminta on niiden varallisuuden ja vastuiden kasvaessa saanut keskeisen kansantaloudellisen merkityksen, ja siksi on myös yhteiskunnan kannalta tärkeää, että sijoitustoiminta on tarkoituksenmukaisella ja turvatulla tavalla säädeltyä. Työeläkevarojen asiantuntevan hoidon vaatimus korostuu sijoitusympäristön monimutkaistuesssa, kansainvälistyessä ja riskien kasvaessa. Vaikka yhteiskunta muuttuu ja vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminta kansainvälistyy, on työeläkeyhtiöiden itsenäisyyttä kannustettava.

Eläkelaitosten toiminnan tarkoituksena on ensi sijassa hoitaa työntekijäin eläkelaisia ja yrittäjien eläkelaisia sekä muissa työeläkelaeissa tarkoitettua lakisääteistä eläketurvaa ja tätä varten kertyviä varoja vakuutuksenottajien ja vakuutettujen edut turvaavalla tavalla. Tähän toimintaan sisältyy suuri yhteiskunnallinen intressi, ja siksi valiokunta pitää tärkeää, että sosiaali- ja terveysministeriön valvontamahdollisuudet voidaan kaikissa tilanteissa turvata.

Työeläkeyhtiön itsenäisyys

Perusteltua on myös, että lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavilla vakuutusyhtiöillä on sijoitustoimintaa ja sen valmistelua varten oma henkilöstö ja oma organisaatio. Sijoitustoiminnan käytännön toteutuksesta työeläkevakuutusyhtiöissä on lakiehdotuksessa tiukkoja säännöksiä. Työeläkeyhtiön itsenäisyyden kannalta on lisäksi välttämätöntä, että sitä koskevia tietoja ei luovuteta konsernin muille yhtiöille tai niiden edustajille eikä muille ulkopuolisille tahoille. Tarkempien määräysten antamisesta ja näiden säännösten soveltamisesta erilaisiin käytännön tilanteisiin vastaisi asianomainen ministeriö. Ministeriön määräyksillä on valiokunnan mielestä tässä yhteydessä erittäin suuri merkitys. Niillä määritellään tarkemmin käytännön tilanteita koskevat itsenäisen sijoitustoiminnan vaatimukset suhteessa toisiin työeläkevakuutusyhtiöihin, muihin vakuutusyhtiöihin ja siihen vakuutus konserniin, johon työeläkevakuutusyhtiö kuuluu.

Eriyttämällä työeläkevakuutusyhtiön varainhallinta ja maksuliikenne samaan konserniin tai ryhmään kuuluvan yhtiön varainhallinnasta varmistetaan, ettei työeläkevaroja käytetä työeläkejärjestelmälle vieraaseen tarkoitukseen. Osakaskontrollilla estetään riskikeskittymien syntyä.

Tähän liittyvät ehdotukset työeläkevakuutusyhtiöiden osakeomistusta ja vakuutuskannan luovuttamista koskevista rajoituksista ovat perusteltuja. Myös vakuutusalan kilpailun turvaamisen kannalta on työeläkevakuutusyhtiöiden itsenäinen päätösvalta sijoitustoiminnassa välttämätöntä.

Edustus hallinnossa

Työeläkevakuutusyhtiön hallinnon järjestämiseen liittyen lakiehdotukseen sisältyy määräyksiä hallinnon kokoonpanosta ja kelpoisuusehdoista. Hallintoneuvostossa ja hallituksessa on oltava vakuutuksenottajien ja vakuutettujen edustajia. Lakiesityksen tavoite vahvistaa palkansaajien asemaa yhtiön hallinnossa on työeläkejärjestelmän toimivuuden kannalta välttämätöntä. Kokoonpanosta ja valinnasta määrätään tarkemmin yhtiöjärjestyksessä. Vakuutuksenottajien ja palkansaajien edustajien lisäksi yhtiön hallinnossa on yhtiön osakkaiden ja yhtiön niin halutessa esimerkiksi pienen ja keskisuuren yrityssektorin edustajia.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä, että eläkevakuutusyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäseniä valittaessa otetaan huomioon myös työeläkevakuutusyhtiön vakuutuksenottajista muodostuvan asiakaspiirin rakenne.

Valiokunta edellyttää, että työeläkeyhtiöiden hallinnossa taataan pienyritysten edustus, jotta pienyrittäjät ja pienyritykset riittävässä määrin otetaan huomioon muun muassa takaisinlainaus- ja sijoitustoiminnassa.

Toimitusjohtajan asema

Muihin vakuutusyhtiöihin verrattuna työeläkevakuutusyhtiön hallituksen jäsenille asetettuja tiukempia pätevyysvaatimuksia valiokunta pitää tarpeellisina. Toimitusjohtajan asemaa korostetaan lakiehdotuksessa eläkevakuutusyhtiön operatiivisena johtajana. Valiokunta puoltaa sitä, että toimitusjohtajan valinnasta tai erottamisesta esityksen esittämällä tavalla olisi hallintoneuvoston tai hallituksen päätettävä kahden kolmasosan enemmistöllä. Menettelyllä turvataan se, että nimityksen takana on mahdollisimman suuri enemmistö nimittävän hallintoelimen jäsenistä. Hallitukselle ja johdolle asetetut tiukat pätevyysvaatimukset täydentävät sijoitustoimintaa koskevia erityisvaatimuksia.

Lakiehdotukseen sisältyvillä säännöksillä on myös tarkoitus rajoittaa työeläkeyhtiön oikeutta omistaa vieraalla toimialalla toimivia yhtiöitä. Omistajakontrollia koskevilla määräyksillä turvataan työeläkevakuutustoiminnan terve kehitys ja järkevien liikeperiaatteiden toteutuminen. Omistusta koskevat säännökset ja rajoitukset liittyvät tarkoituksenmukaisella tavalla ehdotuksen päätavoitteeseen, lakisääteisen eläkevakuutustoiminnan itsenäisyyden turvaamiseen. Lakiehdotukseen sisältyvää työeläkeyhtiön tilinpäätöstietoja koskevaa erillisyyysvaatimusta valiokunta pitää erittäin tarpeellisena työeläkeyhtiöiden riippumattomuutta lain tasolla korostettaessa.

Työeläkevakuutusyhtiöt toimivat käytännössä osana suurempaa yhtiö- tai yhteistyöryhmää.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta edellyttää, että sosiaali- ja terveysministeriön mahdollisuudet valvoa työeläkevakuutusyhtiötä ja koko yhtiöryhmää on turvattava myös siinä tapauksessa kun yhtiöryhmässä on holding-yhtiörakenne tai kyseessä on yhtiö, joka muutoin ei ole ministeriön valvonnassa.

Vuoden 1997 alusta voimaan tulleet eläkelaitosten vakavaraisuutta koskevat säännökset sekä työeläkevakuutusyhtiöistä nyt annettavat säännökset muodostavat yhteiskunnassa talouden ja sosiaaliturvan kannalta erittäin tärkeän kokonaisuuden.

Valiokunta edellyttää, että eduskunnalle annetaan selvitys vuoden 1998 loppuun mennessä edellä mainittujen lakiuudistusten toteutumisesta käytännössä.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki työeläkevakuutusyhtiöistä

9 §. *Työeläkevakuutusyhtiön hallintoneuvosto ja hallitus.* Koska vakuutuksenottajat ovat keskinäisessä eläkevakuutusyhtiössä osakkaan asemassa, valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentin tekstin sanamuodon tarkistamista siten, että vakuutuksenottajien osuuden määrittely selvennyy.

30 §. *Tilinpäätöstiedot.* Pykäläehdotuksen sanamuoto johtaa tulkintaan, että jokainen liike-toimi, jonka työeläkevakuutusyhtiö on tehnyt samaan konserniin kuuluvan yrityksen kanssa, tulisi ilmoittaa ja eritellä tilinpäätöksessä. Tätä ei

voi pitää tarkoituksenmukaisena menettelynä. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa pykälää muutettavaksi siten, että pykälään lisätään kolmas virke, joka velvoittaa ilmoittamaan tuloslaskelman ja taseen liitteenä myös huomattavat ja poikkeukselliset liiketoimet työeläkevakuutusyhtiön ja sen äänivallasta vähintään kymmenesosan omistavan osakkeenomistajan välillä.

34 §. *Voimaantulo.* Kun työeläkejärjestelmän vakavaraisuussäännösten uudistamista koskeva laki 1292/1996 tuli voimaan vuosien 1996 ja 1997 vaihteessa, se sisälsi samansisältöisiä säännöksiä kuin nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä. Lakiin 1292/1996 sisältyi myös samansisältöisiä voimaantulo- ja siirtymäsäännöksiä kuin hallituksen esitykseen 255/1996 vp. Kyseiset rinnakkaiset säännökset ovat esityksen 37 §:n 1 momentissa ja 38 §:ssä. Näihin säännöksiin sisältyivät määräajat yhtiöjärjestyksen muuttamiselle, toimintapääoman porrastus eri vuosille, varojen omistus lain voimaantullessa sekä mahdollisuus saada määräajassa poikkeuslupa varojen omistukseen. Nämä ovat siten jo voimassa olevaa lainsäädäntöä ja niihin sisältyvät määräajat ovat alkaneet kuluja jo vuoden alusta alkaen. Mikäli aikaisemmat voimaantulosäännökset korvattaisiin nyt annettavan hallituksen esityksen vastaavilla voimaantulo- ja siirtymäsäännöksillä, olisi tuloksena se, että tämän hallituksen esityksen johdosta annettavan lain voimaantulosta alkaisivat uudet saman pituiset määräajat. Koska lakiehdotukseen sisältyy pykäläehdotuksia voimaantulo- ja siirtymäsäännöksineen, jotka ovat tulleet voimaan jo lailla 1292/1996, ja kun toisaalta valiokunta esittää rinnakkaisten säännösten poistamista vakuutusyhtiölaista, valiokunta ehdottaa, että pykälään otetaan säännös siitä, että vakuutusyhtiölain muuttamisesta annetun lain (1292/1996) vastaavat voimaantulosäännökset koskisivat myös nyt annettavaa lakia.

37 §. *Yhtiöjärjestyksen muuttaminen sekä hallintoneuvoston ja hallituksen kokoonpano.* Valiokunta ehdottaa, että pykälään otettaisiin myös toimitusjohtajaa koskeva siirtymäsäännös. Tällöin hallintoneuvoston ja hallituksen kokoonpanoa koskeva siirtymäaika olisi kaksi vuotta ja toimitusjohtajaa koskeva siirtymäaika yksi vuosi silloin, kun kysymyksessä olisivat lakiehdotuksen 12 § 2—4 momenteissa mainitut erityiset kelpoisuusehdot. Toimitusjohtajaa koskeva siirtymäaika olisi siten sama kuin sijoitustoiminnan järjestämiselle ehdotettu siirtymäaika.

Valiokunnan ehdottamien muutosten seurauksena pykälän järjestys muuttuu siten, että

hallituksen esityksen 38 § jää pois ja sen paikalle siirtyy hallituksen esityksen 39 §.

2. Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Koska hallituksen esityksen 255/1996 vp eduskuntakäsittelyn aikana on tullut voimaan vakuutusyhtiölain muuttamisesta annettu laki 1292/1996, sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää, että hallituksen esityksessä 255/1996 vp otetaan huomioon tästä laista aiheutuvat muutokset seuraavasti:

1 luvun 3 §. Valiokunta esittää pykälän 4 momenttia muutettavaksi siten, että siitä poistetaan toinen virke, koska lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön osakkeiden ja niihin sisältyvien äänimäärien omistuksesta luotto- tai rahoituslaitoksessa tai rahastoyhtiössä ehdotetaan säädettäväksi vakuutusyhtiölain sijasta laissa työeläkevakuutusyhtiöistä.

7 luvun 8 §. Valiokunta esittää pykälän kumoamista, koska vastaavat säännökset sisältyvät lakiin työeläkevakuutusyhtiöistä.

11 luvun 1 §. Valiokunta esittää pykälän 1 momentin muuttamista siten, että siitä poistetaan säännös lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön vastuuelan laskemisesta toimintapääomaa määriteltäessä, koska tätä koskevat säännökset sisältyvät lakiin työeläkeyhtiöistä.

11 luvun 6 a ja 6 b §. Valiokunta esittää pykälän kumoamista, koska vastaavat säännökset sisältyvät lakiin työeläkevakuutusyhtiöistä.

12 luvun 1 a §. Valiokunta esittää pykälän kumoamista, koska vastaavat säännökset sisältyvät lakiin työeläkevakuutusyhtiöistä.

12 luvun 2 §:n 1 mom. Momentista ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön voitonjakoa koskevat määräykset, koska vastaavat säännökset sisältyvät työeläkevakuutusyhtiöistä annettavaan lakiin.

12 luvun 2 §:n 2 momentti. Valiokunta esittää momentin kumoamista, koska vastaavat säännökset sisältyvät lakiin työeläkevakuutusyhtiöistä.

12 luvun 2 §:n 3 momentti. Valiokunta on joltalauseessa huomoinut sen, että hallituksen esityksessä on erheellisesti mainittu pykälän 2 momentti tarkoitettaessa pykälän 3 momenttia.

12 luvun 4 §. Valiokunta esittää pykälän 2 momenttia muutettavaksi, koska työeläkevakuutusyhtiön voitonjaon käytöstä ehdotetaan säädettäväksi laissa työeläkevakuutusyhtiöistä.

14 luvun 5 c §. Valiokunta esittää pykälää kumottavaksi, koska vastaavat säännökset sisältyvät lakiin työeläkevakuutusyhtiöistä.

14 luvun 6 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta. Valiokunta ehdottaa poistettavaksi tarpeettomina 3 ja 4 kohdassa mainitut viittaukset lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavaan vakuutusyhtiöön, koska asiasta säädetään työeläkevakuutusyhtiöistä annettavassa laissa.

Voimaantulosäännös. Valiokunta esittää, että hallituksen esityksen voimaantulosäännökseen otetaan säännös, jonka mukaan kumottavaksi ehdotetun vakuutusyhtiölain 11 luvun 6 a §:n nojalla annettu asetus lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön vakavaraisuusrajan laskemisesta (1299/1996) jäisi voi-

maan, koska tällöin turvataan, että asetuksessa olevia säännöksiä voidaan soveltaa jo vuoden alusta ja toisaalta välttyään uuden samansisältöisen asetuksen antamiselta työeläkevakuutusyhtiöistä annettavan lain voimaantulon jälkeen.

Edellä esitettyyn ja hallituksen esityksen perusteluihin viitaten sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä 3.—7. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että hallituksen esitykseen sisältyvä 1. ja 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

työeläkevakuutusyhtiöistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1—5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Työeläkevakuutusyhtiön perustaminen

6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Työeläkevakuutusyhtiön osakkuus

7 ja 8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Yhtiön johto

9 §

Työeläkevakuutusyhtiön hallintoneuvosto ja hallitus

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)
Hallintoneuvostossa ja hallituksessa on oltava

sellaisia vakuutuskenottajien ja vakuutettujen edustajia, jotka valitaan keskeisten työnantajien ja palkansaajien edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Näitä edustajia on oltava yhtä monta ja heidän yhteismääränsä on oltava vähintään puolet hallintoneuvoston ja vastavasti hallituksen koko jäsenmäärästä. Hallintoneuvoston ja hallituksen kokoonpanosta ja valinnasta määrätään tarkemmin yhtiöjärjestyksessä.

(3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

10 §—12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Tilintarkastus

13 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 luku

Vastuuelvelkä

14 ja 15 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 luku

Toimintapääoma

16—20 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

21—25 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

9 luku

Työeläkevakuutusyhtiön sijoitustoiminnan järjestäminen

26—28 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

10 luku

Vakuutuskannan luovuttaminen

29 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

11 luku

Erinäiset säännökset

30 §

Tilinpäätöstiedot

Tytär- tai osakkuusyhtiönä olevan työeläkevakuutusyhtiön tilinpäätöstietoja ei saa yhdistää toisen vakuutusyhtiön tai muun yhteisön konsernitalinpäätökseen. *Työeläkevakuutusyhtiön tuloslaskelman ja taseen liitteenä on annettava oikeat ja riittävät tiedot työeläkevakuutusyhtiön ja sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yritysten suhteiden arvioimiseksi. Liitteenä on ilmoitettava myös*

huomattavat ja poikkeukselliset liiketoimet työeläkevakuutusyhtiön ja sen äänivallasta vähintään yhden kymmenesosan omistavien osakkeenomistajien välillä.

31—33 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

12 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

34 §

Voimaantulo

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Mitä vakuutusyhtiölain muuttamisesta annetun lain (1292/1996) voimaantulosäännöksen 2—5 momentissa säädetään lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksen muuttamisesta, hallintoneuvoston ja hallituksen kokoonpanosta, toimintapääoman vähimmäismäärästä, takuumäärästä ja varojen omistuksesta, koskee myös tämän lain mukaista työeläkevakuutusyhtiötä. (Uusi)

35 ja 36 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

37 §

Johdon erityiset kelpoisuusehdot

(1 mom. poist.)

Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten on täytettävä kahden vuoden kuluessa ja toimitusjohtajan yhden vuoden kuluessa lain voimaantulosta tämän lain 12 §:n 2—4 momentin vaatimukset.

38 §

(Poist)

38 §

(Kuten hallituksen esityksen 39 §)

2.

Laki**vakuutusyhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/79) 1 luvun 3 a §, 7 luvun 3 §:n 3—5 momentti ja 8 §, 10 luvun 3 §:n 7 momentti, 11 luvun 6 a ja 6 b §, 12 luvun 1 a § ja 2 §:n 2 momentti sekä 14 luvun 5 c §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 3 a § muutettuna (poist.) laeilla 752/1993, 389/1995 ja 1292/1996, 7 luvun 3 §:n 3—5 momentti (poist.) laissa 329/1987 sekä 7 luvun 8 §, 11 luvun 6 a ja 6 b §, 12 luvun 1 a § ja 2 §:n 2 momentti sekä 14 luvun 5 c § mainitussa laissa 1292/1996 ja 10 luvun 3 §:n 7 momentti mainitussa (poist.) laissa 389/1995, ja

muutetaan 1 luvun 3 §:n 4 momentti, 2 luvun 5 §:n 4 momentti, 8 luvun 12 §:n 1 momentti, 10 luvun 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1 momentti, 11 luvun 1 §:n 1 momentti, 12 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 1 ja 3 momentti sekä 4 §:n 2 momentti, 14 luvun 5 a §:n 1 momentin 5 kohta ja 6 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta, 15 luvun 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 1, 2 ja 4 momentti ja 20 §:n 2 momentti, 18 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohta, 4 §:n 5 kohta sekä 5 §:n 3, 4 ja 6 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 3 §:n 4 momentti, 10 luvun 1 §:n 2 momentti, (poist.) 12 luvun 1 §:n 1 momentti ja 18 luvun 5 §:n 6 kohta mainitussa (poist.) laissa 389/1995, 2 luvun 5 §:n 4 momentti laissa 1207/1996, 8 luvun 12 §:n 1 momentti, 15 luvun 2 §:n 2 ja 4 momentti ja 18 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohta mainitussa laissa 752/1993, 10 luvun 2 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1 momentti, 11 luvun 1 §:n 1 momentti, 12 luvun 2 §:n 1 ja 3 momentti ja 4 §:n 2 momentti, 14 luvun 5 a §:n 1 momentin 5 kohta ja 6 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta, 15 luvun 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 1 momentti ja 20 §:n 2 momentti mainitussa laissa 1292/1996 sekä 18 luvun 4 §:n 5 kohta (poist.) laissa 632/1989, seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

3 § (Uusi)

Vakuutusyhtiö saa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavassa osakeyhtiössä osake-enemmistön tai enemmistön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, jos yhtiön toimintaa voidaan pitää vakuutusliikkeen liittyvänä tai yhtiö on asunto -tai kiinteistöyhtiö taikka julkisen valvonnan alainen luotto- tai rahoituslaitos tai rahastoyhtiö. (Poist.) Mitä edellä säädetään osake-enemmistöstä ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä osakeyhtiössä, sovelletaan myös vastaavaan määrämisvaltaan muussa yhteisössä. Jos vakuutusyhtiöllä on enemmän kuin puolet osakkeiden tuottamasta äänimäärästä sellaisessa osakeyhtiössä tai vastaava määrämisvalta sellaisessa muussa yhteisössä, joka harjoittaa muuta liikettä kuin vakuu-

tusliikettä, käytetään mainitusta osakeyhtiöstä tässä laissa nimitystä sivuyhtiö.

2 luku

Vakuutusyhtiön perustaminen

5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 luku

Yhtiökokous

12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

10 luku

Tilinpäätös ja konsernitilinpäätös

1, 2 ja 7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

11 luku

Toimintapääoma*1 § (Uusi)*

Vakuutusyhtiön toimintapääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla vakuutusyhtiön varojen on katsottava ylittävän yhtiön velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset. (*Poist.*) Varat, velat ja sitoumukset määritellään ja arvioidaan niiden luonne huomioon ottaen sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti. (*Uusi*)

12 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö*1 §*

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 §

Osakeyhtiölain 12 luvun 2 §:n 1 momentissa ja 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu voitonjako on kielletty, jos vakuutusyhtiön oma pääoma alittaa 11 luvun 6 §:n 1 momentissa (*poist.*) säädetyn vähimmäismäärän. Omaan pääomaan ei tällöin rinnasteta 11 luvun 6 §:n 1 momentissa (*poist.*) tarkoitettua vakuutusyhtiön ottamaa lainaa. (*Uusi*)

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

4 §

Yhtiökokous voi kuitenkin päätöksellä, jota ovat kannattaneet osakkaat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kokouksessa edustetuista äänimääristä, antaa voitosta käytettäväksi yleishyödylliseen tai siihen verrattavaan tarkoitukseen määriä, joilla 11 luvun 6 §:ssä (*poist.*) tarkoitettuun omaan pääomaan verrattuna ei ole sanottavaa merkitystä. (*Uusi*)

14 luku

Vakuutusyhtiön valvonta*5 a §*

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 § (Uusi)

Sosiaali- ja terveysministeriö voi ottaa haltuunsa yhtiön hallinnassa olevaa omaisuutta taikka kieltää yhtiötä luovuttamasta tai panttaamasta tällaista omaisuutta ilmoitettuaan asiasta niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien muiden valtioiden vakuutustarkastuksesta vastaaville viranomaisille, joissa vahinkovakuutus sopimuksen kattama riski 2 a luvun 10 §:n mukaan sijaitsee tai jossa henkivakuutuksen ottaja asuu vakinaisesti tai, jos henkivakuutuksen ottaja on oikeushenkilö, se oikeushenkilön toimipaikka, johon sopimus liittyy, sijaitsee, jos:

3) vakuutusyhtiö ei täytä tämän luvun 5 b §:n 2 momentissa (*poist.*) mainittuja 11 luvussa yhtiön toimintapääomalle ja omalle pääomalle asetettuja vaatimuksia; sekä

4) vakuutusyhtiö ei enää täytä tämän luvun 5 b §:n 1 momentissa (*poist.*) mainittuja 11 luvussa yhtiön toimintapääomalle asetettuja vaatimuksia ja ministeriöllä on aihetta olettaa yhtiön taloudellisen tilan edelleen heikkenevän tai jos ministeriö katsoo yhtiön olevan joutumassa tällaiseen tilaan.

15 luku

Selvitystila ja purkaminen*1, 2 ja 20 §*

(Kuten hallituksen esityksessä)

18 luku

Erinäisiä säännöksiä*3—5 §*

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Kumotun 11 luvun 6 a §:n nojalla annettu asetus lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön vakavaraisuusrajan laskemisesta (1299/1996) jää kuitenkin edelleen voimaan. (Uusi)

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouko Skinnari /sd, varapuheenjohtaja Maija Perho /kok ja jäsenet Anne Huotari /vas, Liisa Hyssälä /kesk, Timo Ihamäki /kok, Kari Kantalainen /kok, Paula Kokkonen /kok, Mikko Kuoppa /va-r,

Eero Lämsä /kesk, Hannes Manninen /kesk, Pirkko Peltomo /sd (osittain), Margareta Pietikäinen /r, Maija Rask /sd, Osmo Soininvaara /vihr, Marjatta Vehkaoja /sd ja Marja-Leena Viljamaa /sd.

Vastalause

Valiokunnan käsiteltävänä on ollut työeläkeyhtiöitä koskevan lainsäädännön uudistuksesta osa, joka koskee erityisesti niiden hallintoa. Pääosin voimme yhtyä niihin näkemyksiin, joita valiokunta mietinnössään esittää. Muutamaa periaatteellisesti hyvin tärkeää kysymykseen joudumme kuitenkin puuttumaan.

On hyvin oleellinen kysymys, miten eri tahojen edustus hallinnossa määritellään. Yleisesti on pidetty hyvin tärkeänä, että myös pienyrityksiä edustavat näkemykset kuuluisivat riittävästi päätöksenteossa. Tämä vaatimus ei tule riittävästi esille mietinnössä, vaan muotoilu jää liian tulkinnanvaraiseksi. Mielestämme 9 §:n perusteluihin olisikin tullut kirjata asiasta seuraava kannotto:

”Vakuutuksenottajien ja vakuutettujen edustajat on valittava keskeisten työnantajia ja palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöitä. Vakuutuksenottajien ja vakuutettujen edustajia on oltava yhtä monta ja heidän yhteismääränsä on oltava vähintään puolet hallintoneuvoston ja vastaavasti hallituksen koko jäsenmäärästä. Hallintoneuvoston ja hallituksen kokoonpanosta ja valinnasta määrätään tarkemmin yhtiöjärjestyksessä.

Valiokunta katsoo, että arvioitaessa keskeisiä työnantajia edustavia keskusjärjestöjä on huomioitava eri keskusjärjestöjen jäsenyritysten vakuutuskannan osuus asianomaisessa eläkeyhtiössä. Valiokunnan näkemyksen mukaan myös Suomen Yrittäjät r.y. on lain tarkoittama työnantaja edustava keskusjärjestö.”

Toimitusjohtajan asema on eläkeyhtiöissä hyvin keskeinen. Sen vuoksi on tärkeää, että toimitusjohtajan ja hallituksen sekä hallintoneuvoston välillä vallitsee luottamus. Lakiesitys lähtee

siitä, että toimitusjohtajan valinnasta ja erottamisesta päätetään kahden kolmasosan enemmistöllä. Valintatilanteessa tämä on perusteltavissa. Voi kuitenkin kysyä, mitä vaikeuksia seuraa siitä, jos mahdollisessa ristiriitatilanteessa toimitusjohtaja voi jatkaa ilman, että hänellä on takanaan enemmistön luottamus. Hallitus joutuu joka tapauksessa kantamaan vastuuta päätöksistä. Ristiriitojen ilmetessä tulee olla mahdollista huolehtia siitä, että toimiva johto toteuttaa hallituksen enemmistön haluamaa linjaa. Siksi mielestämme 11 §:ssä olisi luovuttava kahden kolmasosan enemmistön vaatimuksesta toimitusjohtajan erottamista koskevassa asiassa.

Sijoituspäätösten valmistelun ja tekemisen osalta on ymmärrettävää ja tarpeellista, että säännöksiä tarkistetaan ja tarkennetaan. Tällöin olisi kuitenkin otettava huomioon, että tilanteet ovat eri yhtiöiden osalta erilaisia. Lainsäädännöllä tulee asettaa riittävät rajoitukset sijoitustoimintaan, mutta ei ole hyväksi asettaa vaatimuksia liian tiukoiksi ja taloudellisesti epätarpeelliseksi. Ehdotetut säännökset johtavat kaksinkertaisiin sijoitusorganisaatioihin, mikä johtaa lisäkustannusten ohella asiantunteumuksen heikentymiseen ja resurssipulaan yhtiöissä. Säännösten on myös oltava riittävän selkeitä. Ehdotammekin 27 §:ään muutoksia, jotka mielestämme turvaavat hallituksen esityksessä asetetut tavoitteet, mutta eivät aiheuta yhtiöissä tarpeettomia ongelmia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan esittämässä muodossa, mutta 1. lakiehdotuksen 11 §:n 1 momentti ja 27 § seuraavasti:

1.

Laki työeläkevakuutusyhtiöistä

4 luku

Yhtiön johto

11 §

Toimitusjohtaja

Työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava toimitusjohtaja, jonka nimittää hallitus tai hallintoneuvosto sen mukaan kuin yhtiöjärjestyksessä määrään. Päätös toimitusjohtajan nimittämisestä (*poist.*) on tehtävä kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä. Jos yhtiöllä on toimitusjohtajan varamies (*varatoimitusjohtaja*), häneen sovelletaan, mitä tässä laissa ja vakuutusyhtiölaissa säädetään toimitusjohtajasta.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

9 luku

Työeläkevakuutusyhtiön sijoitustoiminnan järjestäminen

27 §

Sijoituspäätösten valmistelu ja tekeminen

Työeläkevakuutusyhtiön on järjestettävä sijoitustoimintansa ja sen johto sekä valvonta siten, että yhtiön sijoitustoiminnan itsenäisyys ei vaarannu.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
(3 mom. *poist.*)

Työeläkevakuutusyhtiö voi (*poist.*), sen mukaan kuin yhtiön hallitus tarkemmin päättää, ostaa (*poist.*) varojenhoitopalveluja, sijoitustoiminnan asiantuntijapalveluja, aputoimintoja tai näihin rinnastettavia muita palveluja yhtiön ulkopuolelta edellyttäen, ettei näin vaaranneta työeläkevakuutusyhtiön sijoitustoiminnan itsenäisyyttä.

Asianomainen ministeriö voi antaa *tarkempia määräyksiä* tämän pykälän soveltamisesta.

Helsingissä 2 päivänä huhtikuuta 1997

Hannes Manninen /kesk

Liisa Hyssälä /kesk

Eero Lämsä /kesk